

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 8.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2017. május 8. 8:00

**I.
SZÖVEGÉRTÉS
ÉS
ÉRVELÉS VAGY
GYAKORLATI SZÖVEGALKOTÁS**

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

90 perc áll rendelkezésére ahhoz, hogy megoldja a **szövegértési feladatsort** és megírja az egyik rövid **fogalmazási feladatot**. Ügyeljen arra, hogy idejét arányosan ossza meg a szövegértés és a fogalmazás között (például 60 perc – 30 perc)!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd a kérdéseket!

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon!

Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesíráásra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

A két feladat közül az egyiket kell megoldania!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményét, ahol azt kéri a feladat!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

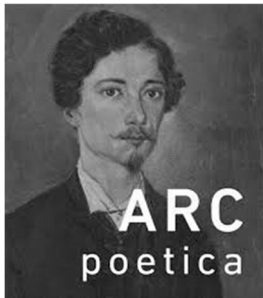
Jegyzeteket, fogalmazványt, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól! (Húzza át a vázlatot, fogalmazványt!)

Fogalmazása 120-200 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!
Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

Hogyan építette Petőfi saját imázsát?

(Az interjú 2013. március 15-én jelent meg.)

(1) A költőről rekordszámú kép készült. Negyvenhét, köztük több, eddig ismeretlen portrét mutat be Petőfi Sándorról az a kötet, amely 2013. március elején jelent meg a Petőfi Irodalmi Múzeum gondozásában, *ARCpoetica* címmel. Mennyiben tekinthetők hitelesnek ezek az ábrázolások? Milyenek látták a kortársak Petőfit, és miért nem szerette a költő, ha fényképezik? Ezekre a kérdésekre is kerestük a választ Adrovitz Anna (AA) művészettörténésszel és Kalla Zsuzsa (KZs) irodalomtörténésszel.

A gyermek Petőfit még 1834-ben egy ismeretlen művész – talán egyik rajztanára – festette le, és nem tudjuk a nevét annak a festőnek, aki jó tíz évvel később a színész Petőfit örökítette meg. A negyvenes évek első feléből főként másod-unokatestvére, Orlai Petrics Soma munkái nyomán sejlik fel előttünk a fiatal költő alakja, ezeket a képeket azonban akkor szinte csak a családtagok láthatták. Nem úgy azokat a metszeteket, melyek néhány évvel később Barabás Miklós rajzai nyomán, kimondottan a nagyközönség számára készültek. Ugyanarról a rajzról több, részleteiben némiképp eltérő metszet is készülhetett, melyek vagy a *Pesti Divatlap* hasábjain jelentek meg nyomtatásban, vagy Petőfi verseskötetét díszítették.

A módosítgatás nem volt véletlen, Petőfi ugyanis kökeményen beleszólt abba, hogyan is nézzen ki a képeken. Egy esetben nem tetszett neki, hogy túl sűrű lett a szakálla az egyik metszeten, és levélben kérte a mestert, hogy „legyen szíves, alakítsa a szakállamat úgy, ahogyan én ezen a képen rajzoltam, minthogy újabban így növesztettem”. Céltudatosan használta a nyilvánosság akkortájt legdivatosabb eszközeit. Egy 19. századi imázsteremtő volt, aki ügyelt arra, hogy versei és prózája mellett az arcképei is minél szélesebb körben eljussanak az olvasókhoz.

(2) A kötetbe került portrék száma alapján feltételezhetjük, hogy ennél jóval több áll a kutatók rendelkezésére. Ennyire népszerű volt a festők körében a költő, vagy valami más oka volt a portrédömpingnek?

AA: Ennek inkább az az oka, hogy Petőfi több körben, több területen festette meg magát: vannak a közéleti portrék, melyek a nyilvánosság számára készültek, emellett pedig vannak olyan darabok, amelyeket baráti kirándulás alkalmával vagy egy vidéki útján készíttetett magáról. Ott vannak azután Orlai Petrics Soma képei, aki akkor még csak a család számára festette le a költőt.

(3) Van-e markáns különbség a közéletinek szánt és a családi képek között?

AA: A különbség leginkább az, hogy a közélet számára készülő képeknél Petőfi megrendelőként lépett fel, és tudatosan formálta azokat. Beleszólt a folyamatba.

(4) Az irodalmi, költői karrierje szempontjából mit jelentettek ezek a portrék?

KZs: Petőfi a prózájában képes annak a személyességnak a megteremtésére (*Úti levelek*), ahol szinte szemben ül az olvasóval, és cseveg vele. Ez a fajta közvetlenség szinte megkövetelte, hogy a fizikai valóját is megismerhessék az olvasók. Fontosnak tartotta azt is, hogy a sajtóban közzétett kép mellett milyen szövegek jelennek meg.

AA: És nyilvánvaló, hogy Petőfinek ez a fajta sajtófellépése összhangban van azzal a fajta vizuális imázsteremtéssel, melyet véghez vitt.

(5) A kötet egyik központi kérdése, hogy milyennek látták vagy milyennek kívánták látni a kortársak Petőfit. Önök szerint milyen ember, akit ők láttak vagy láttatni kívántak?

KZs: Petőfi lírájának az egyik legszembetűnőbb sajátossága a rendkívül sokféle hang. Ez tükröződik az ábrázolásokban is, és érdekes párhuzam vonható a kettő között. Amikor a biedermeier¹ érzékenység költőjeként lép fel, akkor az ég felé tekintő, felfelé fésült hajú, ábrándos fiatalembert látunk; a költői hangváltás után, a költői programok megírásakor egy sokkal, talán évekkel idősebb figura látszik a képeken.

(6) A képek egy része egy idealizált férfiút jelenít meg. Mennyire tekinthetők hitelesnek ezek az ábrázolások?

AA: A korszak portréművészetével függ össze az ábrázolás hitelessége. Egyrészt jelen van a modell természet utáni megragadása, ezt azonban nagyon erősen színezi, akár felül is írhatja az a fajta eszményítés, melyet akár Barabás Miklósnál, akár Orlai Petrics Sománál is látunk. Érdekes, hogy mind a ketten másféleképpen alkalmazták ezt: Barabás – a céljának megfelelően – egy eszményhez, egy ideához közelíti az alakját. Látjuk a tudatos alkotót, látjuk a melankolikus, távolba révedő tekintetű, érzékeny költőt, és ott van a legutolsó, a '48-as Barabás-kép, amely az általunk Dávid-figurának nevezett, de gyakorlatilag a nemzetőr Petőfit ábrázolja. Az unokatestvér inkább az érző magánembert állítja elé. Tehát az eszményítéssel függ össze ez a sokféleség. A Petőfi-képek egyébként azért is élhetnek bennünk homogéneken, mert alapvetően három alkotó műve az, amire ma is építünk: a Barabás-képek, az Orlai Petrics Soma által teremtett típus, a harmadik pedig az 1845-ös dagerrotípiák. A halála után keletkezett ábrázolások mind ebben a három típusban foglalhatók, ezekhez nyúltak vissza az alkotók.

(7) A dagerrotípiák mennyire illeszkedik az ábrázolások sorába, és milyen új szempontot hozott a Petőfi-portrék tanulmányozásának folyamatába?

AA: Amikor a dagerrotípiák 1840-ban, a szabadságharc századik évfordulóján újra felbukkant, ismét megnőtt az érdeklődés Petőfi iránt. Rózsa György ekkor találta meg, de csak 1957-ben Escher Károlynak sikerült restaurálni. A dagerrotípiák áttörést jelentett, mert mégis a valósághoz legközelebb álló Petőfi-képet mutatja.

KZs: Vagy azt gondolták róla. Abban az időszakban éles ellentétet láttak a kutatók, a nagyközönség a művészeti ábrázolás és a fotó között. A költőről készült dagerrotípiáról ma már tudjuk, hogy egy színészi kísérlet sorozatnak a része; barátja, Egressy Gábor² kérte meg a korábban színészzel is próbálkozó Petőfit, hogy valamiféle pózba vágja be magát, de nem tudjuk, hogy mi ez a póz. Tekintható-e ez bármilyen értelemben hitelesnek?

¹ biedermeier: kispolgári miliőt, nyugalmat árasztó, pátosmentes átmeneti művészeti stílus elsősorban Közép-Európában, főként 1815 és 1848 között. Több művészeti ágban, így a festészetben, az irodalomban és a lakáskultúrában is jelentkezett. A biedermeier irodalom jellemző műfaja az életkép.

² Egressy Gábor (1808-1866) színész, rendező, 1844-ben kötött barátságot Petőfivel, akiről ő készítette az egyetlen, ma ismert fotográfiát.

(8) Ő miként viszonyult a dagerrotípiához?

AA: Petőfi nem szerette, ha fényképezték. Azt mondta: „Utálok a bálványt, a valónak hazug mását; aki szeret: megőrizz lelki szemeivel”. Nagyon éles ellentét mutatkozik – pontosan a portréművészetre jellemző idealizálás miatt – a dagerrotípia és a róla készült képmások között. Ezért is lehetett elégedetlen, hiszen retusálatlanul, pontosan mutatta meg az arcát. Annyira elégedetlen volt vele, hogy valószínűleg ő tette el annyira, hogy majd csak fia, Petőfi Zoltán hagyatékából kerüljön elő 1874-ben. Egészen addig ez a dagerrotípia nem bukkan fel, s később is egy család tulajdonában marad.

(9) Petőfi költőként és közéleti emberként tevékenyen táplálta a személye körül kialakult kultuszt?

KZs: A Petőfi-kultusz nem jöhetett volna létre, ha a költő nem írt volna úgy és olyan sorokat magáról, melyek később kultikusan hangzanak. Az *Ott essem el én, a harc mezején* vagy *Anyám, az álmok nem hazudnak*³, nagyon-nagyon erőteljes sorok. A halála után lehetetlen volt nem a jóslatot, a váteszi hangot hallani belőlük. A szabadságharc bukása után Petőfi alakjában a magyar nemzet siratta a fiatalon elveszett fiait.

http://konyves.blog.hu/2013/03/15/hogyan_epitette_fel_sajat_imazsat_petofi; Fleuriste. A feladathoz igazított szöveg. A kép forrása: Petőfi Irodalmi Múzeum, <http://www.pim.hu/object.ecb48718-fb20-490d-98b3-74f34bb218ba.ivy>

1. Az imázs szó jelentése arculat, az a kép, amelyet egy intézmény, csoport, személy mások számára kialakít önmagáról, általában az elismerés, a siker érdekében.

Nevezzen meg 4 olyan törekvést, gesztust, amely azt bizonyítja, hogy Petőfi tudatosan alakította az olvasóknak szánt imázsát! (1, 2, 3, 4, 5, 8)

4 pont	
--------	--

2. Ki festette, festhette a szöveg információi alapján az alábbi képeket? Válaszát egy tartalmi elemmel indokolja! (2, 6)

a festmények címe: Egy estém otthon (1844 körül), Petőfi Etelke sírjánál (1845),
Petőfi [lakása] dolgozószobájában (1848 körül)

a) a festő neve: _____

1 pont	
--------	--

b) indoklás: _____

1 pont	
--------	--

³ Idézet Petőfi az *Egy gondolat bánt engemet* és a *Jövendölés...* című művéből.

3. A dagerrotípa fényképező eljárás; kép rögzítése fényképezőgépbe tett, ezüstjodiddal bevont rézlemezen; illetve az ezzel az eljárással készült kép. Töltse ki a szöveg információi alapján az alábbi, a Petőfiről készült dagerrotípiára vonatkozó táblázatot! (1, 6, 7, 8)

Időpont	Név	Esemény / Vélemény
1874		
	Rózsa György	
		Láthatóvá tette a dagerrotípiát.
		Kifejti, miért volt Petőfi elégedetlen a róla készült dagerrotípiával.

4 pont

4. Miért kérte, kérhette fel a színész Egressy Gábor a barátját, Petőfit a dagerrotípa-sorozat elkészítésében való közreműködésre? Adja meg az okot, majd másolja ki a szövegből azt a szövegrészletet, amely alátámasztja válaszát! (1, 7)

a) az ok: _____

1 pont

b) a szövegrészlet: _____

1 pont

5. A szöveg 3 Petőfi-művet említ, illetve idéz belőlük: *Úti levelek*, *Egy gondolat bánt engemet...*, *Jövendölés*. Miként kapcsolódnak az alkotások a Petőfi-arculathoz, illetve a kultuszhoz? Adjon meg válaszában 2-2 érdemleges tartalmi elemet! (4, 9)

a) *Úti levelek* _____

2 pont

b) *Egy gondolat bánt engemet...*, *Jövendölés*

2 pont

6. Igaz vagy hamis? Írja a megállapítások mellé a megfelelő I vagy H betűjelet! (1, 2, 3, 7, 8)

Az <i>ARCpoetica</i> tartalmazza a költőről készült összes portrét.	
A dagerrotípiát csak 1948-ban került elő.	
A nagyközönség számára készült metszetek Barabás Miklós rajzai alapján készültek.	
Petőfi a róla készült portrék kapcsán tiszteletben tartotta a festők művészi szabadságát.	
A kötet összeállítói különbözőképpen értékelik a költőről készült dagerrotípiát.	
A <i>Pesti Divatlap</i> olvasói a lapban láthattak Petőfiről készült metszeteket.	

6 pont

7. Miként értékelte Petőfi és a korszak a portrék hitelességének és idealizálásának kérdését? Válasza 4 érdemleges tartalmi elemre támaszkodjon! (5, 6, 8)

4 pont

8. A kötet szerkesztői egyszerre szólnak a Petőfi-portrék sokféleségéről és az utókorban a képek alapján élő egysíkúságról. Magyarázza meg a szöveg alapján legalább 3-3 tartalmi elemmel e látszólagos ellentmondást! (1, 2, 4, 5, 6, 9)

a) a sokféleség, sokszínűség oka (3 tartalmi elem):

3 pont

b) az utókorban élő látszólag egysíkú Petőfi-kép összetevői (3 tartalmi elem):

3 pont

9. Értelmezze 3-3 jellemzővel a szöveg egésze alapján az *ARCpoetica* kötet cím kommunikációs szerepét, stílushatását, valamint a képi ábrázolások és Petőfi költészetének összefüggését!

a) a kötet cím kommunikációs szerepe, stílushatása (3 jellemző):

3 pont	
--------	--

b) a képi ábrázolások és Petőfi költészetének összefüggése (3 jellemző):

3 pont	
--------	--

10. Az *ARCpoetica* kötet alcíme: *Petőfi Sándor életében készült képmásai*. A kiadvány ugyanakkor közli Orlai Petrics Soma 1856-ban, sőt 1867-ben festett képeit is.

a) A szöveg alapján következtessen arra, mi motiválhatta a szerkesztők döntését!

1 pont	
--------	--

b) A kötet tartalmazza az elveszett, lappangó művek jegyzékét is. Mi alapján feltételezhetjük, hogy a jelenleg ismert képekhez képest sokkal több alkotás készült Petőfiről a saját korában?

1 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

Az alábbi két feladat közül az egyiket kell megoldania!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

Fogalmazása 120-200 szó terjedelmű legyen!

Érvelés

Egy amerikai kutató szerint a humor az emberek közötti versengés, rivalizálás egy játékos formája, amelynek eredményeként mindig van győztes és vesztes. Az elmélet szerint ez nem csupán akkor igaz, ha a humor eszközeivel fogalmazzuk meg véleményünket vagy ítéletünket egy vitában, hanem még akkor is, amikor például egy társaságban komikus történeteket mesélünk. A kutatás szerint ekkor a versengés célja az, hogy eldőljön, ki a legviccesebb, ki tudja a legszellemesebb történetet mesélni.

Tisjlár Roland: A humor szerepe és szerveződése a társas kapcsolatokban.

Forrás: Doktori értekezés. Pécs, 2011., 20.

http://pszichologia.pte.hu/sites/pszichologia.pte.hu/files/files/files/dok/disszert/d-2011-tisjar_roland.pdf

Ön szerint a humor valóban főként a versengés, a rivalizálás, a kontroll eszköze az emberi viselkedésben? Kifejtésében fogalmazzon meg személyes élményt, tapasztalatot, valamint utaljon a felvezető szöveg megállapításaira is! 3-5, egymástól jól elkülöníthető érvet mérlegelő szövegében fogalmazza meg álláspontját!

VAGY

Gyakorlati szövegalkotás

Tanulmányai mellett további jövedelem szerzése céljából mellékállást keres magának. Választása a lakóhelyéhez közel eső közlekedési vállalat által meghirdetett utastájékoztató munkakörre esett, mivel a cég rugalmas munkaidőt kínál, ráadásul ön meg van győződve a munkakör hasznosságáról is. Problémát jelent viszont, hogy kizárólag hetente háromszor, 17 és 20 óra között tudná vállalni a feladatot.

Írjon motivációs levelet a helyi közlekedési társaság illetékes osztályvezetőjének, amelyben kifejti, miért tartja magát alkalmasnak a munkakör betöltésére! Kifejtésében utaljon a felvezető szöveg megállapításaira, továbbá a szituáció leírását legalább három további érvvel, tartalmi elemmel gazdagítsa! Ügyeljen a motivációs levél nyelvi-formai sajátosságaira is!

A levél megfogalmazásához az alábbi adatokat használja:

Rigóvár Transzit Közlekedési Társaság Zrt. Dr. Kő Róza osztályvezető, Humán Erőforrás Osztály. 9991 Rigóvár, Vasút utca 104/b.

		pontszám	
		maximális	elért
Szövegértés		40	
Szövegalkotási feladat	Érvelés	10	
	Gyakorlati szövegalkotás	10	
Összesen		50	

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
Szövegértés			
Szövegalkotási feladat	Érvelés		
	Gyakorlati szövegalkotás		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 8.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2017. május 8. 8:00

**II.
MŰÉRTÉLMEZŐ
SZÖVEGALKOTÁS**

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól! A szövegbe is jegyzetelhet.

Ha a megoldott feladatban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Fogalmazása 400-800 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE

Olvassa el figyelmesen, majd értelmezze Kosztolányi Dezső *Boldogság* című novelláját! A novella szövege tudatosan fordul szembe a címhez fűződő olvasói várakozással. Értelmezze a szöveg e meghökkentő, a címének látszólag ellentmondó szemléletét! A szöveg némiképp eltér a novella megszokott műfaji sajátosságaitól is. Fejtse ki, miben mutatkoznak meg ezek az eltérések, és hogyan függnek össze a szöveg témájával!

Megoldása 400-800 szó terjedelmű legyen!

Kosztolányi Dezső: **BOLDOGSÁG**

– Nézd – figyelmeztetett Esti Kornél –, mindnyájan ábrándozunk arról, hogy valamikor boldogok leszünk. Mit képzelünk el ilyenkor? Többnyire valami állandót, szilárdat, tartóssat. Például egy kastélyt a tenger partján, kertet és csöndet körötte, egy nőt, gyermekeket, családot, esetleg pénzt vagy dicsőséget. Ezek csacsiságok. Az ilyen képek kiskorunkban jelennek meg előttünk. Igaz, ma is megjelennek, ha a boldogságról képzelődünk, mert igazi és éber álmainkban mindig csecsemők maradunk. A mese ez, az örök és légüres mese. Ennek a kastélynak, akár a mesebeli kastélynak, nincs tervrajza, átírási költsége, adólapja. A nő, akit magunk elé festünk, testtelen és lélektelen, nem is vagyunk vele semmiféle viszonyban. A gyermekek, akiket álmodunk, sohase betegszenek meg kanyaróban, és sohase hoznak haza rossz bizonyítványt. A dicsőségről pedig nem merjük megállapítani, hogy a valóságban nagyjából a kiadókkal való tárgyalásokból áll, melyek annyira fölizgatnak bennünket, hogy később ebédelni se tudunk.

Szóval ezek a képek tartalmatlanok, és ezért csábítók.

Természetesen, van boldogság. De az merőben más. Magam is emlékszem néhány boldog percemre. Hogy mikor voltam legboldogabb? Hát elbeszélhetem, ha akarod.

Egy-két évvel ezelőtt, október végén nagy útra kellett mennem. Este csomagoltam, és lefeküdtem. Vonatom reggel indult. Nem tudtam aludni, noha már több álmatlan éjszaka volt mögöttem. Hánykolódtam a párnákon. Egyszerre a hátam közepén nyilallást éreztem. Megmértem magam. A hőmérő lázat mutatott. Sok mindent adtam volna, ha ezt az utazást elhalaszthatom. De nem lehetett. Amikor megvirradt, balsejtelem fogott el, hogy nem térek többé haza. Lucskos, sötét ősz volt. A vonat ázott, síró kocsijaival kedvetlenül várakozott rám. Kongó folyosóin senki se járt, fülkéiben is csak elvétve ült egy-egy fázó, sápadt utas, mintha az egész szerelvényt elátkozták volna. Magányos szakaszomból néztem a füstölgő mezőket. A levegő fekete volt, az országutak sárgák. Valamelyik állomáson egy mezítlábú parasztfiúcska végigszaladt a kocsik mellett kannájával meg a poharával, s a szakadó esőben ezt kiáltotta: "Friss vizet tessék." Életunt kalauz vizsgálta körutazási jegyeimet. Köszönés helyett sóhajtott. A lidércnyomás a határon túl is folytatódott. Elhagyott pályaudvarok gurultak elém. Malaclopó¹ köpenyben valami vörös orrú, szemüveges osztrák ifjanc meredt rám hosszan, s én is órá. Egy macska surrant be az állomásfőnök szobájába, mintha látni se akarna. Sovány asszony állt egy ecetfa mellett, s szoknyáit fújta a szél. Németországban kisdíjak mentek az iskolába, vagy jöttek onnan, könyvekkel, rajztömbbel, fejesvonalzóval. Minthogy semmit sem

¹ malaclopó: félhosszú, ujjatlan, köpenyszerű bő felsőkabát. A tréfás névadás alapja: az ilyen bő köpeny alatt egy lopott malacot is el lehet rejteni.

ettem, időérzésem elveszett. Nem tudtam, reggel van-e vagy délután. Egyébként az utazás szórakoztatni szokott. Az életet látom mint képet és színjátékot, tartalmától megfosztva, leegyszerűsítve. Ezúttal azonban az élet kétségbeejtett az üres kereteivel. Minden és mindenki céltalannak és kietlennek tetszett, az osztrák ifjanc, a macska, a sovány asszony a szélben, a német iskolásfiúk is, elsősorban pedig én magam. Eszembe jutottak balsikereim és bűneim. Önvád marcangolt. Éjjel a hosszú hálókocsiban csak én váltottam ágyat. Egy gonosz arcú ellenőr, aki valami facér színésznek látszott, gúnyosan kívánt jó éjszakát, mintha már előre elhatározta volna, hogy első álmomban borotvával vágja át a torkom. Mindenesetre dupla adag altatót vettem be. Órákig félébren hallgattam a vonat zakatolását, aztán elaludtam. Ordítva riadtam föl. Tapogatództam a sötétben. Nem tudtam, hová kerültem. Torkom, orrom kiszáradt. A fűtőtestek afrikai hőséget árasztottak. Valamit magamra kaptam. Kitámolyogtam a folyosóra.

Ebben a pillanatban kezdődött az a boldogság, melyről beszéltem, az a boldogságom, melynél eddig sohasem volt teljesebb és különb. A vonat vadregényes, fenyves koszorúzta hegyek közé kanyarodott. Esett a hó. Képzeld, esett a hó, ily kora ősszel, mint valami meglepetés vagy ajándék az égből, s kisütött a nap. Csillogó reggel volt. Egy kis, német ipari város tűnt föl a völgyben. Vettem a bőröndömet, kiszálltam. Behajtottam a városba. Kacagó gyermekek az iskolába menet hógolyókkal dobálódtak. A háztetők fehérek voltak. Lámpák égtek az emeleteken. Villamosok csengettyűztek, merőben ismeretlen hangon, mint a karácsonyi angyalok. Öröm dobogtatta a szívem. A legjobb fogadóban szálltam meg. Kedves tisztelettel, nagy megbecsüléssel fogadtak. Erkélyes szobát nyitottak számomra, potom áron. Fehér hajú, bóbitás szobalány lépett szobámba. Halkan beszélt. Két kancsó meleg vizet hozott. Odaálltam az ablakhoz, mely a főtérre nézett, és nem tudom meddig, szájtátva bámultam a vidám, gyermekkori hőesést. Ennyire még sohasem örültem annak, hogy a földön vagyok és élek. Az életnek újra értelme lett. Lenn, a langyos kis étteremben reggeliztem. A villanyok, melyeken színes sapkák voltak, fényt szórtak patyolat terítőmre. A falon egy családi ingaóra járt. Vajat, mézet tettek elém. Lágytojtást is ettem, pedig azt különben utálok. Minden nagyszerű volt, minden csodálatos, minden kívánatos, magyarázhatatlanul és kifejezéstelenül szép.

Tehát ekkor voltam legboldogabb életemben. Hogy miért? Annak megfejtését rátok, lélekelemzőkre bízom. Én nem törődöm az elnyomott és fölszabadult okokkal, a tudattalan és tudatelőttes jelképekkel. Nem óhajtom magam fölboncolgatni, amíg élek. Hadd maradjon az, ami vagyok, zárt, egész és titkos. Okozzon nekem ezután is ilyen érthetetlen gyötrelmeket és örömeiket. Halálommal pedig teljesen semmisüljön meg, mint valami fölbontatlan levél. Hidd el, ez többet ér minden tudásnál. Mindössze oda akarok kilyukadni, hogy a boldogság csak ilyen. Mindig rendkívüli szenvedés tövében terem meg, s éppoly rendkívüli, mint az a szenvedés, mely hirtelenül elmúlik. De nem tart sokáig, mert megszokjuk. Csak átmenet, közjáték. Talán nem is egyéb, mint a szenvedés hiánya.

(1936)

Forrás: Kosztolányi Dezső összes novellái II. Osiris klasszikusok. Osiris Kiadó. Budapest. 2007. 279-281.

VAGY

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTELMEZÉS

Értelmezze József Attila és Radnóti Miklós költeményét! Fejtse ki, mi a szerepe a „fentről letekintő” nézőpontnak az alkotások szerkezetében! Térjen ki a vershelyzetek elemzésére, és tárja föl a „hazaszeretet” fogalmának a szövegekben megnyilvánuló jelentéstartalmát! Megoldása 400-800 szó terjedelmű legyen!

<p>József Attila: <i>Elégia</i></p> <p>Mint ólmos ég alatt lecsapódva, telten, füst száll a szomorú táj felett, úgy leng a lelkem, alacsonyán. Leng, nem suhan.</p> <p>Te kemény lélek, te lágy képzelet! A valóság nehéz nyomait követve önnönmagadra, eredetedre tekints alá itt! Itt, hol a máskor oly híg ég alatt szikárló tűzfalak magányán a nyomor egykedvű csendje fenyegetően és esengve föloldja lassan a tömény bánatot a tűnődők szívéen s elkeveri milliókéval.</p> <p>Az egész emberi világ itt készül. Itt minden csupa rom. Ernyőt nyit a kemény kutyatej az elhagyott gyáruvaron. Töredezett, apró ablakok fakó lépcssein szállnak a napok alá, a nyirkos homályba. Felelj - innen vagy? Innen-e, hogy el soha nem hagy a komor vágyakozás, hogy olyan légy, mint a többi nyomorult, kikbe e nagy kor beleszorult s arcukon eltorzul minden vonás?</p> <p>Itt pihensz, itt, hol e falánk erkölcsi rendet a sánta palánk rikácsolva őrzi, óvja. Magadra ismersz? Itt a lelkek egy megszerkesztett, szép, szilárd jövőt oly üresen várnak, mint ahogy a telkek köröskörül mélán és komorlón álmodoznak gyors zsbongást szövő magas házakról. Kinlódó gyepüket</p>	<p>Radnóti Miklós: <i>Nem tudhatom...</i></p> <p>Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom világa. Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyöngye ága s remélem, testem is majd e földbe süpped el. Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom, tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton, s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon a házfalokról csorgó, vöröslő fájdalom. Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj, s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály, annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát, de nékem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát, az gyárat lát a látcsőn és szántóföldeket, míg én a dolgozót is, ki dolgaért remeg, erdőt, füttyös gyümölcsöst, szőlőt és sírokat, a sírok közt anyókat, ki halkán sírokat, s mi főntről pusztítandó vasút, vagy gyárüzem, az bakterház s a bakter előtte áll s üzen, piros zászló kezében, körötte sok gyerek, s a gyárok udvarában komondor hempereg; és ott a park, a régi szerelmek lábnyoma, a csókok íze számban hol méz, hol áfonya, s az iskolába menvén, a járda peremén, hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én, ím itt e kő, de főntről e kő se látható, nincs műszer, mellyel mindez jól megmutatható.</p> <p>Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép, s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép, de élnek dolgozók itt, költők is büntelen, és csecsszopók, akikben megnő az értelem, világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva, míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujjja, s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.</p> <p>Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.</p> <p>1944. január 17.</p>
--	---

sárba száradt üvegcserepek
nézik fénytelen, merev szemmel.
A buckákról néha gyűszűnyi homok
pereg alá... s olykor átcikkan, donog,
egy-egy kék, zöld, vagy fekete légy,
melyet az emberi hulladék,
meg a rongy,
rakottabb tájakról idevont.
A maga módján itt is megterít
a kamatra gyötört,
áldott anyaföld.
Egy vaslában sárga fű virít.

Tudod-e,
milyen öntudat kopár öröme
húz-vonz, hogy e táj nem enged és
miféle gazdag szenvedés
taszít ide?
Anyjához tér így az a gyermek,
kit idegenben löknek, vernek.
Igazán
csak itt mosolyoghatsz, itt sírhatsz.
Magaddal is csak itt bírhatasz,
óh lélek! Ez a hazám.

1933 tavasza

Forrás: <http://www.mek.oszk.hu/00700/00708/html/kolto00000/kotet00001/ciklus00429/cim00435.htm>
<http://mek.niif.hu/01000/01018/01018.htm#cim56>

Értékelési szempontok		Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalmi minőség		25	
Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	

Helyesírás	Hibapontok száma az II. összetevőben	
------------	--------------------------------------	--

Helyesírás	Hibapontok száma az I. és II. összetevőben	
	Vizsgapontok	

		pontszám	
		Maximális	Elért
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés	40	
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	10	
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség	25	
	Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10
Összesen		15	
Helyesírás		8	
Íráskép		2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés		
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás		
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség		
	Nyelvi minőség		
Helyesírás			
Íráskép			

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző